

Region 4 uoči turističke sezone

Spremaju se za turiste

Str. 6.

CEDIS i Telekom potpisali Ugovor

Optika dostupna većem broju korisnika

Str. 11.

CEDIS obnavlja vozni park

Cilj optimizacija

Str. 16.

Obuka zaposlenih za pružanje prve pomoći

Str. 18.

Posljedice martovskog nevremena

Dalekovodi popustili pod naletom snijega i vjetra

Sniježne padavine, potpomognute jakim vjetrom, izazvale su početkom marta probleme na elektro-distributivnoj mreži. Posljedice nevremena u najvećoj mjeri osjetili su mještani rovačkih sela zbog havarije na dalekovodu za Rovca, na kojem je polomljen znatan broj stubova. Naše ekipe iz Kolašina i Bijelog Polja pet dana su pokušavale da dopru do oštećenog dalekovoda kako bi sanirali kvarove, jer su putevi bili potpuno neprohodni i pod snijegom. -Svi naponi koje smo ulagali da se sanira dalekovod nijesu urodili plodom, jer je bilo nemoguće zbog visokog snijega i neprohodnog puta doći do havarisanih stubnih mjesta. Morali su se dopremiti i novi stubovi, što je u tom trenutku bilo neizvodljivo. Čak su i mještani bili odlučni da pomognu. Ekipe smo pojačali sa 15 montera, angažovali smo i skider i uložili ogroman napor da bismo što prije uspostavili napajanje za oko 200 domaćinstava na tom području. Uspjeli smo da zamijenimo sve polomljene stubove i dalekovod potpuno osposobimo za priključenje na elektroenergetsku mrežu, što je bio pravi podvig na takvom terenu i po takvom vremenu – kazao je Miloš Konatar, šef Službe za održavanje Regiona 6.

Posljedice nevremena osjetile su i Plužine zbog havarije 10 kilovoltnog dalekovoda „Mratinje“ na kojem je polomljen dalekovodni stub na vrlo nepristupačnom terenu. Zbog jakog vjetra i dodatnog tereta havarisan je i dio dalekovoda „Lukovo“ na kojem je polomljeno više stubova i oštećen znatan broj provodnika. Stanje je stabilizovano zahvaljujući krajnjim naporima naših ekipa koje su u izuzetno teškim uslovima na vrlo nepristupačnom terenu uspjele da saniraju oštećenja i omogućile uredno napajanje potrošača na tim područjima.

Otklanjanje havarije u Rovcima

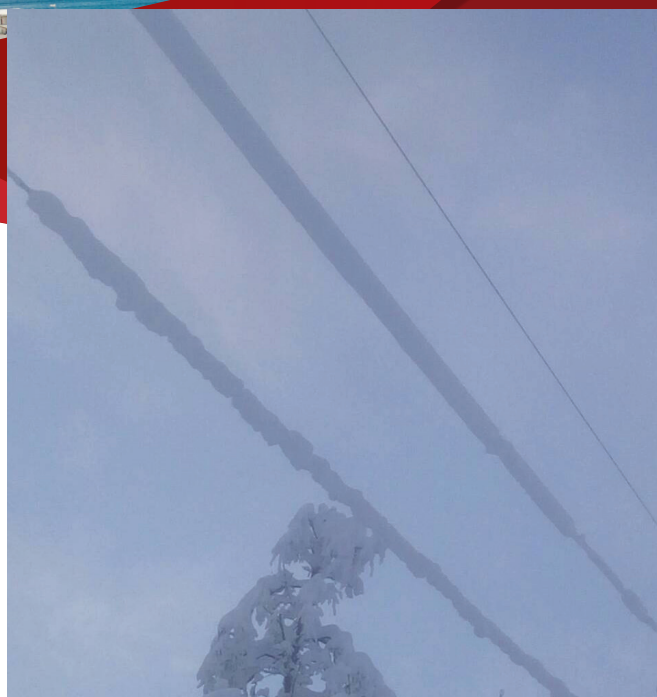
-Prvo su otklanjane havarije na DV „Lukovo“, gdje su ugrađivani novi stubovi i sanirani provodnici. Zatim je veliko nevrijeme na području Pive pokrenulo odron koji je prelomio dalekovodni stub na nepristupačnom dijelu trase. Zahvaljujući velikom iskustvu i obučenosti elektromontera iz Pive koje je na zavidnom nivou, uspjeli su da relativno brzo saniraju oštećeno mjesto i korisnicima obezbijede električnu energiju. Vrlo često u zimskom periodu elektromonteri sa tog područja

Ugradnja novog stuba na DV "Lukovo"

do mjesta kvara dolaze motornim sankama, a dobrim dijelom i pješke, kako bi pravovremeno i na profesionalan način odgovorili radnim zadacima - kazao je šef Službe održavanja Regiona 1 - Miljan Raičević.

I kotorski elektromonteri Risto Radenović i Drago Ševaljević izveli su pravi podvig prilikom sanacije dalekovoda Grbalj 2. Naime, oni su na dionici Gruden Polje Kovači, krčeći teren zarastao u šibljie i dugogodišnje rastinje, morali pregaziti nabujalu rijeku, da bi došli do dalekovodnih stubova koje je udar грома prelomio i ozbiljno ugrozio bezbjednost mreže. -Uprkos kiši, nijesmo odustajali jer smo znali da narod čeka na nas. Krenuli smo kroz nepristupačan predio, a sve da bismo stigli do dalekovodnog polja na kome se nalazilo oštećenje. Morali smo preći rijeku koja tu nastaje samo zimi, u mjestu zvanom Petoselice. To je već bio problem, ali nam je kolega pomogao prebacivši kanap preko rijeke. Kolega Radenović se popeo na oštećeni stub i odradio privremenu sanaciju. Sjutradan je stub i zamijenjen. To nije lak posao i stvarnost je poprilično drugačija. Tog dana, dok smo bili u najvećem

Provodnici okovani ledom

poslu, zove me jedan mještanin koji nema električnu energiju i pita: 'Kad ćete to završiti, moram da gledam Đokovićev meč'. Rekoh mu: 'Pokušavamo što prije da dođemo do dalekovoda, ali ovuda bi nam ipak trebala krila"', što u šali, što u zbilji ispričao je Ševaljević.

Slične probleme su u martu imali i elektrodistributeri CEDIS-a sa područja barske opštine. Veliko nevrijeme je prilično oštetilo dalekovod Virpazar-Ostros. Područje kroz koje prolazi taj dalekovod poznato je po nepristupačnom terenu, naročito u dijelu za selo Krnjice, a crmničke vrleti su tu i bez snijega teške, strme, kamenite i pune krečnjačkih rupa. Takva vrsta terena, kada ga još i snijeg prekrije, kao što se dogodilo ovoga puta, predstavlja veoma opasan teren za rad na mreži. -Prvo smo locirali kvar, što nije bilo lako zbog slabe vidljivosti. Sa kolegom Isljamom Mustafićem sam pristupio krčenju puta prema selu Krnjice, koje je bilo u blokadi zbog snijega. Uzeli smo potrebnu opremu, alat i krenuli prema dalekovodnom stubu na kojem je lociran kvar. Težak teren, snijeg, šuma i nepreglednost nijesu umanjili našu volju da i ovaj dio Crmnice dobije struju. Kada tako nešto završiš, tada više ne osjećaš umor. To su trenuci kada shvataš važnost svog posla i osjećaš zadovoljstvo i ponos što si upravo ti taj zbog koga će, po ovom nevremenu, i to zabačeno mjesto imati napon. Koliko god težak bio, ovaj posao je za mene privilegija - iskren je elektromonter Ahmedin Dino Međedović.

Investicije u Ulcinju

Da se pokriju energetske potrebe na duži period

TS "Novi Ulcinj"

Crnogorski elektrodistributivni sistem je u prethodnom periodu pokrenuo realizaciju niza projekata u Ulcinju u cilju obezbjeđivanja kvalitetnijeg napajanja korisnika električnom energijom, posebno u toku ljetnje turističke sezone kada se potrošnja u ovoj najjužnijoj crnogorskoj opštini višestruko uveća. Riječ je o višemilionskim investicijama koje potvrđuju odlučnost naše kompanije da konstantnim ulaganjima modernizuje lokalni elektrodistributivni sistem i znatno poboljša svoj servis.

Najvažniji i najkompleksniji projekat je, kao što je poznato, izgradnja TS 35/10kV "Novi Ulcinj" koja podrazumijeva i gradnju tri 35kV i sedam 10 kilovoltnih

kablovskih vodova, a vrijednost investicije je oko dva miliona eura. Uvođenjem u sistem ovog, za Ulcinjane izuzetno značajnog objekta, kvalitetnije napajanje dobiće više hiljada korisnika sa ovog područja, a rasteće se i TS 35/10kV "Grad" i vazdušni vod iz trafostanice 110/35kV "Kodre" do trafostanice "Grad", koji je preopterećen zbog nekontrolisane i nelegalne izgradnje objekata duž tog koridora.

Ovaj objekat, koji je infrastrukturni preduslov za dalju turističku valorizaciju Ulcinja, ulazi u fazu funkcionalnog ispitivanja, nakon čega će uslijediti tehnički prijem.

Zbog vrlo kompleksnih radova na polaganju podze-

mnih kablova raskopavaju se gradske ulice, što otežava svakodnevno funkcionisanje, pa je sa opštinom dogovoreno da se obustavi izgradnja do saniranja ulica. Već je izbetoniran rov od trafostanice Novi Ulcinj do kružnog toka, kroz naselje Pinješ, kao i rov oko kružnog toka i kod trafostanice Kodre. U našoj kompaniji se nadaju da će opština odobriti nove iskope prije asfaltiranja svih rovova, a odmah nakon polaganja kablova saniraće se sve dionice kojima su provlačeni kablovi. To je najsigurniji način da se "Novi Ulcinj" pušti u pogon prije početka ovogodišnje ljetnje turističke sezone, što će, uz realizaciju ostalih investicija, na duži period relaksirati lokalni elektrodistributivni sistem.

Naime, početkom godine završeni su tenderski postupci i potpisani ugovori i za gradnju prvo tri kablovska 10 kilovoltna voda ("TS 35/10 kV "Velika plaža 2"-TS 10/0,4 kV "Madžo 2", "TS 35/10 kV "Velika plaža 2"-TS 10/0,4 kV "Bratstvo i jedinstvo" i "TS 35/10 kV "Velika plaža 2"-KZ rešetkasti stub "Sv.Nikola") vrijedna blizu pola miliona eura, a zatim i ugovori za gradnju još tri 10 kV podzemna voda (vod od "TS 35/10 kV "Velika plaža 1"-TS 10/0,4 kV "Komunalno"; vod u zahvatu DUP-a "Ulcinjско polje" i vod od TS 35/10 kV "Velika plaža 1"-DTS 10/0,4 kV "B-3 Ulcinj") vrijedna oko 620 hiljada eura.

Pored toga, u planu je izgradnja i četiri NDTs 10/0,4 kV, a do početka turističke sezone u ovoj opštini re-

Ugradnja kablovskog voda

alizovaće se još deset investicionih projekata ukupne vrijednosti preko 400 hiljada eura. U pitanju je nabavka transformatora 1000kV i SN bloka u TS10/0,4kV "Agroulcinj", izgradnja niskonaponskog kabla "TS R. Centar-SSRO Port Milena", nabavka transformatora 1000kV i NN bloka za TS 10/0,4kV "Sunce", zamjena transformatora 630kVA sa trafoom snage 1000kVA u MBTS PINJES II - T2. U planu je, takođe, izgradnja 10 kilovoltnog kablovskog voda od TS "Đer" do TS "Bulevar", rekonstrukcija trafostanica "Sunce" i "Radio Centar", izgradnja stubnih trafostanica 10/04kV "FRASKANJEL", "Kuzmani 2-UL" i "Duraku-Pinješ".

Region 4 uoči turističke sezone

Spremaju se za turiste

Do ljeta još dosta posla, ali izgrađene TS 10/0,4kV i završeni remont i rekonstrukcije objekata na području Bara, Budve i Ulcinja, kao i planirane aktivnosti za naredni period garancija su dodatnog kvaliteta u snabdijevanju tamošnjih korisnika

Zaposleni u Regionu 4 lijepo vrijeme u aprilu iskoristili su da intenziviraju radove na realizaciji Plana održavanja elektroenergetskih objekata, kako bi se obezbijedio siguran i pouzdan rad 10 kilovoltnih dalekovoda na području Budve, Bara i Ulcinja. Ovo tim prije što su februar i mart bili neuobičajeno kišoviti, pa se zaostalo sa planiranim aktivnostima. - Stalne padavine i snažni jugo usloveli su porast vodostaja rijeke Bojane, tako da je poplavljen desni krak Ade Bojane, čak su i putevi bili pod vodom. Ekipe su obilazile teren, pratile dešavanja, ali i pored toga nije bilo isključenja. Slična situacija je bila i u Štoju, gdje su poplave otežavale pristup trafostanicama – kaže Zoran Vučetić, šef Službe održavanja i dodaje da su obilne padavine i rast nivoa mora usloveli poplave i u Starom gradu u Budvi, gdje je nivo vode dostizao visinu i do pola metra. I pored toga snabdijevanje potrošača je bilo uredno. Vučetić naglašava da su u prethodnom periodu uspjeli da u cilju pouzdanog i sigurnog napajanja u barskom konzumu zamijene najkritičnije stubove na 10 kilovoltnim dalekovodima „Dupilo“,

Poplave na Adi

„Gluhi-Dol-Limljani“, „Vir-Ostros“, „Arbneš“, „Mrkojevići“ i „Zupci“, u Budvi su mijenjani drveni stubovi na DV 10 KV „Brajčić“, dok je u Ulcinju zamijenjeno više stubova na dalekovodima 10 kV „Krute“, „Šas“, „Brajša“ i „Mavrijan“. U najjužnijoj crnogorskoj opštini urađena je i kompletna rekonstrukcija prva četiri polja dalekovoda 10 kV „Gač“, a pri kraju je i prosijecanje trase na dalekovodu 10 kV „Mavrijan“, na kraku prema Kručama.

-Navedeni radovi doprinijeli su da se, i pored loših vremenskih prilika, u prethodnim mjesecima održi stabilno napajanje na području našeg regiona – kaže Vučetić i dodaje da je martovski snijeg u Ulcinju bio svojevrsna atrakcija, ali nije bilo kvarova, osim nekoliko sitnih koji su odmah otklonjeni. Doduše, desio se tih dana ispad DV 10KV „Krute“ u vladimirskom području, ali ne zbog snijega, već zbog ogromne sove koja je izazvala havariju.

Nešto više problema zbog snijega bilo je u Baru, gdje je dolazilo do prekida u napajanju sela u

Ostrosu i Virpazaru, ali su ekipe brzo djelovale i trudile se da beznaponska stanja budu što kraća.

U okviru havarijskog održavanja, zbog dotrajalosti kompletno je rekonstruisana niskonaponska mreža „Medigovići“ u Budvi, gdje je razvučeno 920 metara samonosivog kablovskog snopa, dok je u Baru temeljno rekonstruisana NN mreža „Dabezići“, što je podrazumijevalo ugradnju više od 500 metara SKS-a, dok je na niskonaponskoj mreži „Brčeli“ razvučeno oko 400 metara samonosivog kablovskog snopa.

-S obzirom da se bliži ljetnja turistička sezona, planirani su obimni radovi kako bi se poboljšao kvalitet i sigurnost napajanja električnom energijom korisnika ovog konzuma – naveo je Vučetić podsjetivši da su nakon prošlogodišnje sezone na niskonaponskoj mreži „Igmanske zgrade“ u Ulcinju položena tri nova podzemna kabla PP00-A 4x240 mm² prema pekari „Evropa“, dužine 500 m, umjesto postojećeg PP00 4x95 mm², koji je usled opterećenja ljetos izazivao prekide u napajanju na bulevaru kod kružnog toka.

-Planiramo da vrlo brzo jedan dio niskonaponske mreže „Totoši“ prebacimo na NN mrežu „Maršal Tito“ i na taj način rasteretimo TS 10/0,4 kV „Totoši“, koja je ljetos bila opterećena 104,13 odsto – kazao je Vučetić i dodao:

-Izuzetno je značajno to što je Služba za razvoj imala sluha za naše velike probleme sa opterećenjem u Ulcinju usled nelegalne gradnje, pa su izdvojena značajna sredstva za izgradnju novih trafostanica 10/0,4 kV. Služba održavanja će nakon ugradnje novih NDTs 10/0,4 kV, 1000 kVA: „Femići“, „Madžo 2“, „Đerane paša“ i „Đerane 2“ izvršiti uklapanje NN mreže, što će znatno doprinjeti da se problemi sa opterećenjem u ovim prigradskim naseljima konačno riješe. Preostaje i puštanje u rad nove STS 10/0,4 kV, 250 kVA „Kuzmani 2“ i uklapanje niskog napona na ovu stubnu trafostanicu, što će popraviti

Remont 35kV dalekovoda u Ostrosu

i stabilizovati naponske prilike u ovom dijelu Štoja. U Đeranama će se do početka turističke sezone izvršiti polaganje dva nova kabla PP00-A 4x240 mm dužine 350 m na NN mreži „Đerane“-Kućevići, kako bi se rasteretila problematična ulica Turizma.

Vučetić ističe i planiranu rekonstrukciju niskonaponskih mreža „Ada parking“ i „Ada most“ do početka turističke sezone, kako bi se dovela u red tehnički nepropisna mreža prema ušću rijeke Bojane.

Što se tiče tekućeg održavanja u Budvi, kreće se sa iskopima i polaganjem novih kablovskih vodova na niskonaponskoj mreži „Babin Do“ u dužini od 600 metara i NN mreži „Podostrog“ u dužini od 150 metara. Do dolaska gostiju u metropolu crnogorskog turizma položiće se i 200 metara kablova na niskonaponskoj mreži „Lazi“.

A u Baru je predviđeno da se do početka turističke sezone zamijene dotrajali stubovi na niskonaponskoj mreži „Ilino“ i da se rekonstruiše oko 1.000 metara mreže. Dio mreže rekonstruisaće se i na niskonaponskoj mreži „Dubrava“, a u narednom periodu dosta se očekuje i od remonta dijela 10 kilovoltnog dalekovoda „Ogranak Đurmani“, na kojem se rekonstruiše mreža i mijenja šest čelično-rešetkastih stubova.

Služba za održavanje DV 35kV

Remonti i rekonstrukcije stalan posao

Ekipe Službe za održavanje DV 35 kV trude se da dalekovode preko kojih napon dobijaju gotovo svi korisnici u Crnoj Gori redovno održavaju, a prilikom otklanjanja kvarova reaguju pravovremeno.

Da su uvijek na visini povjerenog im zadatka uvjerali smo se i sami kada smo ih sredinom aprila posjetili na dionici 35 kV dalekovoda „Vladimir – Ostros“ koja se proteže od Ostrosa do ispod Rumije. Tog dana njih 12 obavljalo je redovan remont ovog objekta na kojem su se mijenjali izolatori, postavljale numeracijske – opomenske tablice i sanirala uočena oštećenja, a nije izostala ni sječa šume i niskog rastinja koje je nerijetko uzrok prekida i havarijskih situacija na dalekovodima.

Monteri iz Podgorice i Kotora Milan Perović, Radovan Jasnić, Zoran Milošević, Žarko Tomašević, Đole Mitrić, Vladimir Stešević, Dejan Pupović, Dejan Drobniak, Ratko Mihailović, Slaven Bulatović i Zoran Nedić grabili su da završe što više, jer ih čekaju drugi objekti na Primorju koje treba dobro pretresti i što bolje ih pripremiti za povećana opterećenja u turističkoj sezoni. S jeseni će na remont dalekovoda na sjeveru, jer kad se objekti dobro pripreme manje je posla tokom zime.

-Radimo do 17 sati svakog dana da bi se što prije završio posao na ovom vrlo nepristupačnom i teškom terenu. Među nama vlada puno razumijevanje i solidarnost. Na poslu smo svi ravnopravni. Nema zabušavanja, svako od nas se trudi da olakša teret drugome – pričaju nam i dodaju da dnevno pješače i po tri do četiri sata jer je teren brdovit, razuđen i zarastao u rastinje. Pri tome, moraju da budu vrlo

Remont DV 35kV „Vladimir-Ostros“

oprezni zbog zmija koje su se odomaćile na ovom području. Svjesni su da je posao koji rade težak, ali i važan jer se do svih korisnika mora uredno distribuirati električna energija.

Stalna dinamika, boravak na terenu i u prirodi, za njih su prednosti posla. Uprkos brojnim obavezama, osjećaj slobode i nesputanosti uljepšava im svaki radni dan. Većini montera, naviknutih na aktivno

proveden dan, boravak u kancelariji teško bi pao, makar radili i lakši posao.

-Elektromonterski posao spada u vrlo teške, komplikovane i opasne poslove. Mi se dobro snalazimo u tim vodama jer smo učili od vrsnih majstora kao što su Mano Ražnatović i Vesko Dujović koji više nijesu među nama, a zatim Miloš Damjanović, Rašo Tomović, Vukman Jovanović, Slavko Despotović.... Već dugo smo zajedno, a veliko iskustvo najbolji je saveznik i učitelj – pričaju nam dok pješačimo do sledećeg stubnog mjesta.

Podsjećaju da se kontinuirana opskrbljenost građana električnom energijom najbolje postiže rekonstrukcijama i kvalitetnim remontima elektro energetske objekata i da je ovo jedna od njihovih brojnih, svakodnevnih obaveza.

Na terenu je nekad izuzetno teško, ali ima i lakših intervencija. Kad nam je teško, mi takav rad „začini-mo“ sa malo humora koji opušta i uvijek dobro dođe. Ružne stvari su isključene, zato posao i ide – veselo naglašavaju. Djeluju vrlo skladno, očigledno je da se dobro razumiju.

Pripremni radovi za ugradnju brojila po Uputstvu CEDIS-a

Traže se tehnički najbolja rješenja

Tim za pripremu radova za implementaciju novih multifunkcionalnih brojila, u kojem je ispred CEDIS-a Džemal Šabotić, glavni inženjer za nadzemne vodove, na licu mjesta predlaže tehnički najbolja rješenja po Uputstvu CEDIS-a.

Šabotić kaže da je III faza Projekta modernizacije mjerenja potrošnje električne energije znatno kompleksnija od prethodne dvije.

-U sklopu III faze u nadležnosti kompanije „Mezon“ d.o.o je i priprema trafo reona, što ranije nije bio slučaj, tako da imaju mogućnost polaganja novih podzemnih kablova kako bi se mjerna mjesta korisnika izmjestila na priključni stub, ili na granicu vlasništva. To znači da se sada svako brojilo može izmjestiti, dok su se ranije grupisala na tep ormaru – kaže Šabotić koji je od početka ovog strateškog projekta (decembar 2011.) uključen u njegovu realizaciju. On precizira da je za vazdušne priključke i ranije postojala mogućnost izmještanja brojila, a u okviru III faze to je omogućeno i za objekte koji se podzemno napajaju.

Nova NN mreža u Maslinama

Povoljnost je, prema njegovim riječima, što svaki mjerni uređaj ima poseban kabel sa priključnog stuba, tako da se može jednostavno isključiti napajanje korisnicima koji ne izmiruju redovno svoje obaveze. U nekim prigradskim naseljima bilo je dosta kompleksno naći najbolje rješenje. Tako je u dvije ulice u prigradskom naselju Masline u Podgorici, koje se napajaju iz TS „Masline1“, urađena potpuno nova niskonaponska mreža, pošto su se tu objekti napajali podzemno iz tri tep ormara koji su se nalazili usred objekata jer su se vremenom dograđivali i širili.

-Imali smo slučaj da se u pet objekata nalaze 33 brojila koja su se napajala podzemno sa tri tep ormara, smještena usred objekata. Novim rješenjem ugrađena su četiri armirano - betonska stuba i sva ta brojila su izmještena na stubove a podzemni napojni kabl je isključen – kaže Šabotić i dodaje da svaka intervencija zahtijeva dogovor sa korisnicima, a često i sa opštinama čiji predstavnici takođe povremeno izlaze na teren i zajednički se rješava svaki problem. Pojedine potrošače neophodno je obići više puta, ali se, na kraju, sa svima postigne dogovor.

-Svako brojilo ima posebno napajanje, ugrađeni su novi kvalitetniji podzemni kablovi što je benefit i za potrošače koji dobijaju pouzdanije i sigurnije napajanje i mogućnost većeg opterećenja – istakao je Šabotić.

Kada smo sredinom aprila obišli ovu lokaciju, mještani su nam rekli da su vrlo zadovoljni urađenim

Džemal Šabotić

i imaju samo riječi hvale za ekipe koje su odradile ovaj vrlo kompleksan posao. Kažu da su pravi profesionalci i stručnjaci i zahvalni su CEDIS-u što sada imaju mnogo kvalitetnije napajanje i sigurniju mrežu, a nijesu morali da sami o tome brinu.

ENERGIJA U SRCU

CEDIS
Crnogorski elektrodistributivni sistem

CEDIS i Telekom potpisali ugovor o korišćenju vazdušne optičke infrastrukture

Optika dostupna većem broju korisnika

Ultrabrzi internet i digitalna televizija biće omogućeni većem broju domaćinstava u prigradskim i ruralnim područjima, predviđeno je Ugovorom o korišćenju optičkih vlakana koji su 24. aprila potpisali Crnogorski elektrodistributivni sistem i Crnogorski Telekom.

Zahvaljujući ovoj saradnji, Crnogorski Telekom će nastaviti brže širenje optičke mreže i, u skladu sa digitalnom nacionalnom agendom, omogućiti pristup najsavremenijoj tehnologiji i servisima još većem broju korisnika.

-S obzirom da je pristup brzom internetu postao imperativ u svakodnevnom funkcionisanju, naše partnerstvo sa Telekomom će umnogome doprinijeti poboljšanju kvaliteta života crnogorskih domaćinstava i preduzeća, čime dodatno potvrđujemo svoju istaknutu poziciju među kompanijama koje svoje resurse koriste na javno odgovoran način. CEDIS planira da optičke resurse iskoristi i za svoje korporativne potrebe, kroz implementaciju SCADA sistema, kao neophodnog alata za efikasno upravljanje mrežom, čija realizacija je gotovo nezamisliva bez optikom povezanih trafo-stanica - istakao je ovom prilikom Zoran Đukanović, izvršni direktor CEDIS-a.

-Telekom je dosadašnjim ulaganjima omogućio razvoj mreže i dostupnost visokokvalitetnih usluga velikom broju domaćinstava, a saradnjom sa Crnogorskim elektrodistributivnim sistemom bićemo u mogućnosti da još brže ponudimo najsavremenije servise i korisnicima u prigradskim i ruralnim područjima. Zahvaljujemo CEDIS-u na spremnosti da ponudi svoju infrastrukturu za dalji razvoj optičke mreže, kako bi svi građani imali je-

dnake mogućnosti korišćenja telekomunikacionih usluga. Kroz ovo partnerstvo, na najbolji način ispunjavamo ciljeve nacionalne digitalne agende - kazao je Nikola Ljušev, izvršni direktor Crnogorskog Telekoma.

Podsjećamo da je CEDIS i sa M:telom u prethodnom periodu potpisao Ugovor na osnovu kojeg je uknjižio 50 odsto optičkih vlakana na svim dionicama na kojima su kablovi postavljeni na našu infrastrukturu. Po tom osnovu Regulatorna agencija za energetiku je donijela odluku o odobravanju neenergetske djelatnosti pružanja usluga izdavanja optičkih vlakana i usluga zakupa elektronske komunikacione infrastrukture. Na taj način stižu se preduслови da naša kompanija prvi put izađe na telekomunikaciono tržište kao značajan kablovski operater.

Nastavljen trend kreiranja interne regulative

Cilj unapređenje razvoja i upravljanja

Trend kreiranja i usvajanja interne regulative u cilju jasnog prepoznavanja i definisanja procesa rada, kao i olakšavanja realizacije ciljeva i vizije Društva, nastavljen je i u ovoj godini. Jedan od najznačajnijih akata, usvojenih u prvom kvartalu 2018. godine, svakako je **PRAVILNIK O ORGANIZACIJI DRUŠTVA**.

Marina Vojinović, šef Službe za razvoj organizacije, kaže da je glavna izmjena u ovom Pravilniku u odnosu na onaj iz 2016. godine što je dodat opis svih službi, umjesto dosadašnje prakse da se on nalazi u Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta, a eksplicitno je definisana i odgovornost rukovodilaca i šefova službi. Dakle, za zakonitost rada organizacione jedinice odgovoran je njen rukovodilac.

Novina je, takođe, da se priključenja novih potrošača prebacuju iz Sektora za mjerenje u Sektor za pristup mreži, a formirana je i Služba za upravljanje i održavanje poslovnih objekata u Sektoru za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije.

Pored toga, promijenjen je naziv Sektora za zaštitu i usluge u Sektor za sistem zaštite, ispitivanja i standardizaciju procesa, nakon što se ovaj dio Društva osposobio i dobio više licenci iz ove oblasti. U tom sektoru ukinuta je Služba za zaštitu i spašavanje, a promijenjen je i naziv Centra za mjerenja i ispitivanja koji će se ubuduće zvati Centar za ispitivanje iz oblasti zaštite na radu. Promijenjen je, takođe, i naziv Sektora za TIS u Sektor za informaciono komunikacione tehnologije.

-Na unapređenje korporativnog razvoja i upravljanja u značajnoj mjeri utiče uspostavljanje pravnog i regulativnog okvira gdje su sadržana osnovna prava i dužnosti svih učesnika korporativnog upravljanja u svim sferama poslovanja Društva.

Marina Vojinović

U tom smislu u prethodnom periodu usvojena je i **PROCEDURA OBRAČUNA I NAPLATE NEOVLAŠĆENO PREUZETE ELEKTRIČNE ENERGIJE** koja uređuje način postupanja organizacionih jedinica CEDIS-a u postupku neovlašćenog korišćenja električne energije.

Ovim aktom regulišu se pitanja koja se odnose na: obračun i naplatu neovlašćeno preuzete električne energije, ispravku energetske i finansijske dijala obračuna, kao i finansijske korekcije, proces ponovnog priključenja, isključenja po osnovu duga, te iniciranje i pokretanje odgovarajućeg sudskog postupka – istakla je Vojinović i dodala da je svrha Procedure da objedini poslove koji se odnose na neovlašćenu potrošnju

a rade ih različite organizacione cjeline (Sektor za mjerenje, Sektor za odnose sa regulatorom, državnim institucijama i korisnicima distributivnog sistema i Sektor za pravne poslove). Bitne promjene koje su definisane Procedurom su, kako je kazala, da obračun neovlašćeno preuzete električne energije prelazi u nadležnost Sektora za odnose sa regulatorom, državnim institucijama i korisnicima distributivnog sistema, kao i da se ispravke i storniranje obračuna rade centralno na nivou Sektora za mjerenje i Sektora za odnose sa regulatorom, državnim institucijama i korisnicima distributivnog sistema. Sve promjene će se realizovati danom prilagođavanja bilinga - modula neovlašćeno preuzete električne energije.

Početkom aprila stupio je na snagu **PRAVILNIK O MJERILIMA ZA VREDNOVANJE OSTVARENOG RADNOG UČINKA ZAPOSLENIH U CEDIS-u** kojim se precizno definišu i razrađuju kriterijumi, mjerila i postupak za vrednovanje ostvarenog radnog učinka naših zaposlenih, u cilju utvrđivanja uslova za korekciju zarade po tom osnovu.

-Riječ je o aktu koji omogućava da se utvrdi učinak zaposlenih na mjesečnom nivou, a ti podaci će na kraju godine poslužiti za procjenu njihovog godišnjeg učinka. Ovaj proces je veoma bitan za cijelu kompaniju jer se i njime definiše ostvarenje zadatih ciljeva, a takođe i procjenjuje potencijal Društva kada su u pitanju ljudski resursi. Zaposleni se, dakle, procjenjuju kroz ostvarene kompetencije i ciljeve koji su im postavljeni na početku godine – ističe Vojinović I dodaje da kompetencije predstavljaju skup vještina, znanja, sposobnosti koje jedna organizacija definiše kao svoje primarne vrijednosti i na osnovu njih procjenjuje kvalitet rada i uspješnost svojih zaposlenih.

-Kompetencije u osnovi predstavljaju organizacionu kulturu i veoma su bitne prilikom razvoja talenata, kao i prilikom zapošljavanja novih zaposlenih. Mogu da budu veoma različite, od tehničkih do funkcionalnih znanja, od menadžerskog do leaderskog skupa vještina, od načina komunikacije i ostvarenja ciljeva, jednom riječju skup različitih stvari koje jedna organizacija prepoznaje kao ključne faktore u ostvarenju zadatih ciljeva. Procjena ciljeva vrši se na osnovu ostvarenih rezultata u odnosu na ciljane vrijednosti. Ideja je da što više zaposlenih sa različitih nivoa bude uključeno u ovu procjenu kako bi ona bila što objektivnija i dala realnu sliku kvaliteta, odnosno ostvarenog učinka zaposlenog – kaže Vojinović.

U cilju terminološkog usaglašavanja sa izmjenama u zako-

nima usvojen je i prečišćeni tekst **PRAVILNIKA O RJEŠAVANJU STAMBENIH POTREBA ZAPOSLENIH**. Članu 2 ovog pravilnika dodat je novi stav (4) koji glasi da “parvo na rješavanje stambene potrebe u smislu odredaba ovog akta nema zaposleni u slučaju kada je on, njegov bračni supružnik odnosno lice koje sa zaposlenim živi u vanbračnoj zajednici i član njegovog porodičnog domaćinstva otuđio stan ili porodičnu stambenu zgradu odgovarajuće površine, dodijeljenu iz radnog odnosa u skladu sa odredbama ovog člana.”

Izmijenjen je, takođe, i član 11 Pravilnika koji sada glasi: „Prilikom dodjele kredita, korisniku kredita prethodno se upisuje hipoteka na nepokretnosti u visini 20 odsto većoj od utvrđene vrijednosti kreditne obaveze sa pripadajućom kamatom, a ne više od iznosa dodijeljenog kredita“.

Naime, ocijenjeno je da je obezbjeđenje vraćanja kreditne obaveze u dvostrukom iznosu hipoteke (kako je bilo definisano u do sada važećem Pravilniku) suprotno praksi koju imaju finansijske organizacije, nadležne za davanje kredita, kod kojih je utvrđena vrijednost obezbjeđenja niža (1:1,2), pa je zbog toga i promijenjen ovaj član, a dodat mu je i stav 3 koji glasi: „U slučajevima kada je kreditna obaveza manja od iznosa 5.000 eura, korisniku kredita uspostavlja se samo administrativna zabrana.“

VERZIJA 2 PROCEDURE O NABAVCI ROBA, RADOVA I USLUGA donijeta je u cilju poboljšanja teksta i radi jasnijeg opisa pojedinih aktivnosti u tom procesu. Izmjene se odnose na nadležnosti kreatora zahtjeva predstavnika izborne komisije, odnosno precizno su definisane obaveze vođe projekta, potvrda o izvršenom poslu ne treba da sadrži iznos fakture, prilog situacije za građevinske radove, vezane za Operativnu direkciju, ovjeravaju u ime CEDIS-a, predstavnici Sektora za komercijalne poslove u dijelu finansija, a predstavnici Operativne direkcije u dijelu količine izvedenih radova.

Novousvojenom **PROCEDUROM O PRIJEMU I RJEŠAVANJU PRIGOVORA KORISNIKA** uređuje se način na koji se podnosi prigovor i definiše međusektorska saradnja, odnosno rok za dostavljanje neophodnih podataka za odgovor od strane organizacionih jedinica.

-Ovom procedurom korisnicima je omogućeno da prigovor

podnesu u regionalnim kancelarijama za rad sa korisnicima i posebno u opštinama Žabljak i Ulcinj.

Korisnici mogu podnijeti prigovor ispunjavanjem obrasca koji je dostupan u elektronskoj formi na sajtu CEDIS-a, a takođe ga mogu prosljediti elektronskom poštom na adresu: korisnik@cedis.me.

Vezano za međusektorsku saradnju, Procedura obavezuje organizacione jedinice da dostave odgovor u roku od sedam dana od dana prijema upita od strane Sektora za odnose sa regulatorom, državnim institucijama i korisnicima distributivnog sistema, osim za prigovore, vezano za naponske nivoe, za koje je ostavljen rok od 25 dana. Taj sector upućuje urgenciju ukoliko se ne ispoštuje navedeni rok od strane nadležne OJ.

Početak godine usvojena je i **PROCEDURA O PRIKLJUČENJU KORISNIKA** kojom se bliže određuju uslovi, način i postupak izdavanja rješenja o izdavanju saglasnosti za priključenje i zaključivanju Ugovora o priključenju na distributivni sistem.

Procedurom je definisano da je prvi korak da na zahtjev Ministarstva održivog razvoja i turizma ili organa lokalne

uprave koji je nadležan za izdavanje urbanističko – tehničkih uslova, CEDIS izdaje “Uslove za izradu tehničke dokumentacije”. Drugi korak je da na zahtjev revidenta, CEDIS izdaje saglasnost na glavni projekat, a treći da na zahtjev investitora CEDIS izdaje saglasnost za priključenje. Posljednji korak je da CEDIS i investitor potpisuju ugovor o priključenju i korisnik se priključuje na distributivni sistem.

Odbor direktora je u martu usvojio i akta kojima se uređuju poslovi interne revizije u CEDIS-u i to: Povelju interne revizije, Priručnik interne revizije i Verziju 2 Procedure o internoj reviziji.

-Nije na odmet podsjetiti da se u Društvu počelo sa kreiranjem i diferencijacijom interne regulative u aprilu prošle godine i da je do kraja decembra usvojeno 26 internih akata.

Uspostavljanjem internog pravnog okvira na način da su svi zaposleni obavezni da se pridržavaju usvojenih akata i aktivnim učešćem doprinose i izmjenama interne regulative, dolazi do njenog poboljšanja, što direktno utiču na razvoj CEDIS-a – rekla je, na kraju, Marina Vojinović.

Novi dispečerski centar u Regionu 1

Korak ka većoj stabilnosti sistema

Novi lokalni Dispečerski centar za upravljanje 10 i 0,4 kV mrežom Regiona 1, koji obuhvata Nikšić, Viluse, Grahovo, Goliju i Plužine, počeo je da radi 02. aprila, što će znatno doprinijeti povećanju stabilnosti elektrodistributivnog sistema, kao i efikasnijoj komunikaciji između Sektora za upravljanje i Sektora za održavanje.

-Lokalni centar razdvaja poslove dispečera i uklopničara, što umnogome podiže kvalitet obavljanja zahtjevnog posla kakav je upravljanje mrežom u

ovoj opštini površine oko 3.000 kvadratnih kilometara. U Regionu 1 ima gotovo 35 hiljade korisnika, a na tom području rapoređeno je 2.300 kilometara nadzemnih i 139 kilometara kablovskih vodova različitih profila, kao i 600 trafostanica naponskog nivoa 10/0,4 kV, deset trafostanica 35/10 kV, te tri TS 35/0,4 kV naponskog nivoa. Novi centar pomoći će da se brže i efikasnije reaguje na mreži, naročito u vanrednim situacijama. A efikasnijim otklanjanjem kvarova znatno će se smanjiti vrijeme prekida na sistemu, što je krajnji cilj - istakao je šef Službe za lokalno upravljanje mrežom Regiona 1, Vojislav Čanović.

Prostorije Dispečerskog centra opremljene su osnovnom tehnikom za rad dispečera: računarima,

telefonima, radio stanicama, uskoro će dobiti registroni uređaj za neprekidno napajanje električnom energijom, a očekuje se i početak rada SCADA sistema.

U njemu će tokom cijelog dana na upravljanju mrežom i koordinaciji 20-tak ekipa na terenu raditi šest dispečera, od kojih četvorica u smjenskom radu od po 12 sati. S obzirom na to da u ovom regionu dnevno bude i više od 100 poziva, posla u Centru neće nedostajati.

-Posao dispečera je izuzetno odgovoran i naporan. Pored upravljanja 10 kV i 0,4 kV mrežom, dispečer takođe odobrava depeše za rad, izdaje dozvole, koordinira poslove među ekipama, donosi odluke o manipulacijama i promjenama uklopnog stanja na mreži, a sa ciljem da što manji broj korisnika ostane bez napajanja električnom energijom usljed kvarova i ostalih problema. Dispečer prijavljuje informacije o kvarovima, prosljeđuje ih nadležnima iz službi održavanja i mjerenja, te prati realizaciju otklanjanja kvarova i o svemu tome vodi detaljnu evidenciju - objašnjava Čanović.

Šef Centra za lokalno upravljanje mrežom, Slobodan Kovačević, najavio je da će u narednom periodu svih sedam regiona funkcionisati kroz lokalne dispečerske centre.

-Po principu dispečerskog centra za Podgoricu i Danilovgrad, te novog u Nikšiću, nastojaćemo da u narednom periodu organizujemo takvu jedinicu i u Regionu 3 za Berane, Plav, Gusinje, Petnjicu i Rožaje, a kasnije i u preostalim regionima - kazao je Kovačević

On je najavio formiranje Call centra CEDIS-a gdje će korisnici elektrodistributivnog sistema u Crnoj Gori moći dobiti informacije o svim pitanjima, vezano za funkcionisanje naše mreže.

-Da bismo unaprijedili naše odnose sa korisnicima, prijava kvara mora biti centralizovana, jer samo na taj način možemo efikasno odgovoriti njihovim, sve kompleksnijim potrebama. Putem jedinstvenog broja telefona, korisnici će lakše i jednostavnije doći do potrebnih informacija - istakao je Slobodan Kovačević.

CEDIS obnavlja vozni park

Cilj optimizacija

U toku 2018. godine predviđena je putem javnih nabavki kupovina 38 vozila u cilju podizanja kvaliteta voznog parka naše kompanije. U pitanju su tri kamiona dizalice, kamion korpa, 14 terenskih pikap vozila, jedno veće i devet manjih putničkih vozila za operativne ekipe, petoro motornih sanki i pet prikolica za motorne sanke. U CEDIS je već stiglo i podijeljeno ekipama 14 vozila, i to pet terenskih (Dacia duster) i devet malih putničkih (Dacia sandero) za potrebe Održavanja, Upravljanja i Mjerenja.

Nedavno je ekipama Sektora za održavanje dodijeljeno i 12 pikap vozila Ford Ranger koja su nabavljena u tenderskom postupku iz 2017. godine, a krajem prošle godine nabavljene su i četiri nove korpe za regione 2, 3, 4 i 7.

Dragan Radonjić, šef Službe za upravljanje voznim parkom, kaže da u periodu od 2008. do 2014. godine nije bilo značajnijih nabavki vozila, izuzev kupovine pet kamiona dizalica 2012. godine.

- Starost i dotrajalost vozila, od kojih su neka u intenzivnoj upotrebi po veoma teškom terenu preko 30 godina, usloveli su neophodnost obnove voznog parka. Podizanje kvaliteta rada i prevoza veoma nam je važno prvenstveno zbog bezbjednosti i poboljšanja uslova rada naših ekipa na terenu i drugih zaposlenih. U tom smislu su u periodu od 2015. do 2017. godine nabavljena 82 vozila (53 terenca, šest dostavnih i 17 putničkih vozila, troje motornih sanki i tri prikolice za sanke) i četiri kamiona korpe, tako da je stanje voznog parka značajno poboljšano. Nova vozila i moderna radna mehanizacija omogućavaju daleko efikasniji rad na terenu, lakše funkcionisanje i brži izlazak u susret potrebama naših korisnika, kao i smanjenje troškova održavanja i servisiranja. Operativna spremnost naših ekipa definitivno će se podići na viši nivo, pošto se nerijetko dešavalo da kvarovi na vozilima spriječe naše zaposlene da odrade predviđeni zadatak – kazao je Radonjić i dodao: -CEDIS raspolaže sa oko 450 operativnih vozila koja su

Dragan Radonjić

trenutno u upotrebi. U posljednje tri godine izvršena je optimizacija voznog parka, u skladu sa realnim potrebama sektora za održavanje, mjerenje i upravljanje, i u skladu sa brojem radnika i stanjem raspoloživih vozila. Ujedno je sagledano i detaljno analizirano postojeće stanje preostalih sredstava voznog parka, što je osnova, kako za kratkoročno, tako i za dugoročno planiranje, vezano za vozni park.

Radonjić naglašava da su svi troškovi voznog parka pokriveni ugovorima sa dobavljačima koji su izabrani putem tendera. Jedan od načina optimizacije voznog parka je i periodično korišćenje rent a car vozila, uglavnom u periodu očitavanja potrošnje, kao i usluga taxi službe za potrebe Regiona 2 i ostalih sektora i službi koji imaju potrebu za takvom vrstom usluge, a sve u cilju efikasnijeg završavanja radnih zadataka i smanjenja troškova koji direktno utiču na racionalizaciju poslovanja.

-Prilikom isporuke novih vozila, u tenderskoj dokume-

ntaciji je traženo od dobavljača da izvrši obuku radnika CEDIS-a za pravilno rukovanje tim vozilima, što je i urađeno prilikom primopredaje 12 Ford Rengera, kao i četiri kamiona-korpe. Naši zaposleni koji koriste ova vozila su tom prilikom dobili i odgovarajuće sertifikate od isporučioaca nadogradnje na vozilima – kompanije FAS-SI. Krajem prošle godine takođe je izvršena obuka svih korisnika nadogradnji na kamionima dizalicama i kamionima korpama proizvođača PALFINGER. I ti polaznici su dobili odgovarajuće sertifikate od strane zastupnika,

a takva praksa biće obavezna aktivnost prilikom isporuke svih novih vozila za koje je potrebna obuka – kazao je Radonjić i dodao:

-Obnova voznog parka i smanjenje troškova upotrebe ovih sredstava, kao i sprovođenje procedura i uputstava za njihovo korišćenje biće i u narednom periodu zadaci ne samo zaposlenih u Službi za upravljanje voznim parkom, nego i svih radnika CEDIS-a koji imaju potrebu za korišćenjem vozila prilikom realizacije svojih radnih zadataka.

Podrška obrazovnom sistemu se nastavlja

Donacija OŠ „Njegoš“ u Spužu

Obrazovni sistem je odgovornost svih segmenata društva, a naročito onih koji su u mogućnosti da obrazovne procese finansijski podrže.

U tom smislu Crnogorski elektrodistributivni sistem nastavlja da pruža podršku obrazovanju, ovog puta u vidu donacije novčanih sredstava Osnovnoj školi „Njegoš“ u Spužu. Sredstva u iznosu od 4.900 eura opredijeljena su za tehničko opremanje škole i za nabavku ozvučenja i video nadzora za ovu obrazovnu ustanovu sa tradicijom dugom 139 godina.

Korporativna društvena odgovornost integrisana je u

svakodnevno poslovanje CEDIS-a i planove za budućnost u kojima će i dalje poseban akcenat biti na obrazovnom sistemu.

-Briga za zajednicu u kojoj CEDIS funkcioniše je naš osnovni princip poslovanja. Čast nam je da podržimo obrazovne procese, naročito u ustanovama sa tradicijom poput one koju ima OŠ „Njegoš“. Ovo je početak naše saradnje, uvjerena sam da ćemo zajedno iznijeti još mnogo projekata sa ciljem jačanja obrazovnog sistema u Crnoj Gori - istakla je Marija Jovović, šefica Službe za korporativne komunikacije u CEDIS-u.

Sektor za zaštitu, ispitivanje i standardizaciju propisa

Dio zaposlenih obučen za pružanje prve pomoći

Pravo na bezbjednost i zdravlje na radu imaju svi zaposleni, a Zakon o zaštiti i zdravlju na radu obavezuje poslodavca da obezbijedi pružanje prve pomoći, kao i da osposobi zaposlene za pružanje prve pomoći, spasavanje i evakuaciju u zavisnosti od radnog mjesta i vrste djelatnosti. Pored toga, Pravilnik o opremi i postupku za pružanje prve pomoći propisuje da najmanje dva odsto od ukupnog broja zaposlenih u jednoj smjeni mora steći znanje iz te oblasti.

CEDIS je, kao odgovorna kompanija koja vodi računa o svojim zaposlenima, potpisao Ugovor sa Crvenim krstom Crne Gore o obuci zaposlenih za pružanje prve pomoći. Ljubiša Jočić, šef Službe za zaštitu i zdravlje na radu, kaže da će se u našoj kompaniji obučiti i nešto više zaposlenih.

-To je neophodno zbog specifičnosti djelatnosti, razuđenosti i velikog broja ekipa na terenu. Realizacija ove važne obuke koja je ne samo čin spašavanja života, nego i odraz humanosti, altruizma i osećaja za potrebe drugih ljudi, počela je krajem februara, a odvija se u Podgorici, Nikšiću, Cetinju, Herceg Novom, Tivtu, Budvi, Baru, Bijelom Polju, Beranama, Mojkovcu, Kolašinu i Pljevljima.

Obuka obuhvata teoretsku nastavu, praktično pokazivanje i provjeru znanja, a nakon uspješnog završetka, zaposleni dobijaju odgovarajuće potvrde o svom učešću i uspjehu – istakao je Jočić i dodao:

-Istraživanja su pokazala da je pomoć koju pruža osoba koja se neposredno zatekne na mjestu ne

zgode početna i veoma važna karika u spasavanju ljudskih života. Stoga je veoma važno da zaposleni znaju i shvate od kakvog je značaja pružiti pomoć u datom momentu.

Prema njegovim riječima, planirano je i osposobljavanje zaposlenih za pravilno postupanje u slučaju požara koje će organizovati Služba zaštite i spašavanja Glavnog grada.

-U praktičnom dijelu te obuke zaposleni će se upoznati sa postupanjem u slučaju požara, aktivacijom protivpožarnih aparata, upotrebom hidranata i mjerama zaštite tokom gašenja požara – najavio je Jočić.

UTISCI ZAPOSLENIH

Borisav Femić kaže da je ova obuka vrlo značajna jer je čovjek spremniji da primijeni korake prve po-

moći u realnim situacijama.

-Za nas iz održavanja ovo osposobljavanje je posebno korisno zbog prirode posla i rada na nepristupačnim terenima. Realno je da ćemo se u jednom trenutku naći u situaciji da primijenimo ono što smo ovom prilikom naučili i možda pomognemo nekom. Nije zgoreg da što više nas poznaje stručno pružanje prve pomoći – kazao je Femić.

Miljan Mujović je zadovoljan što je upoznat sa osnovnim načelima kojih bi se trebalo pridržavati prilikom pružanja prve pomoći, ali i mjerama za spašavanje života, odnosno postupcima pružanja prve pomoći, kojima se nastoji otkloniti opasnost po život do dolaska službe hitne pomoći. Njemu je najzanimljivija bila simulacija reanimacije (oživljavanja).

-Reanimacija je moja prva asocijacija na termin „prva pomoć.“ Interesovalo me je na koji način se, masažom srca i vještačkim disanjem, osoba može povratiti u život nakon prestanka disanja ili zastoja srčanog rada.

Prije dvije godine sam, na plaži, prisustvovao epileptičnom napadu. Do dolaska službe hitne pomoći, dvije doktorice su pružile prvu pomoć pacijentu. Sada bih i ja u situaciji kada nema stručnog lica, pružio prvu pomoć na ispravan način – kaže Mujović i dodaje da svaki radnik treba da bude za to osposobljen i da treba da se vrši redovna obnova znanja, s ciljem uspješnosti preduzetih mjera.

I **Miroslavu Vujoševiću** najzanimljivije je bilo praktično uvježbavanje svih radnji koje je potrebno izvesti prilikom pružanja prve pomoći osobi koja ne diše i bez svijesti je.

-U praktičnom dijelu obuke se lako uoče nedostaci u postupcima prilikom pružanja prve pomoći i lako se nauče. Smatram da su ovakve obuke vrlo korisne za zaposlene u našoj firmi i da ih treba proći što više zaposlenih. Ako makar jedan zaposleni iskoristi znanje stečeno na ovoj obuci i pomogne

samo jednoj unesrećenoj osobi na pravilan način, onda je više nego opravdano organizovanje osposobljavanja zaposlenih u našoj kompaniji.

Margita Miljanić takođe izdvaja reanimaciju i obuku kao postupiti u takvoj situaciji.

-Ja sam bila u situaciji da pružam prvu pomoć pri epileptičnom napadu. Nakon obuke koju sam prošla shvatila sam da nijesam reagovala na pravi način i da nijesam baš bila od neke koristi, ali se, srećom, sve dobro završilo. Možda je to iskustvo i presudilo što sam shvatila koliko je važno znati pomoći u takvim trenucima, pa sam insistirala da svi zaposleni u mojoj službi prođu ovu obuku. Mislim da trebaju da je prođu svi zaposleni.

Filipu Asanoviću posebno se dopalo što su radili test na početku i na kraju obuke, tako da su mogli da uporede rezultate i shvate koliko u suštini o ovome svi malo znamo.

-Naučili smo da prepoznamo simptome i u zavisnosti od toga reagujemo, kako da pomognemo kod lomova, posjekotina, opekotina, šta da radimo kad je u pitanju strujni udar, šta sa osobom u besvjesnom stanju, kako je reanimirati i slično. Sve je to izuzetno korisno znati, a posebno je korisno za naše ljude na terenu koji su gotovo svakodnevno izloženi različitim opasnostima.

Menadžeri u CEDIS-u prošli trening iz oblasti upravljanja vremenom i stresom

Kontinuirano ulaganje u razvoj zaposlenih

Za Crnogorski elektrodistributivni sistem, kao i za svaku kompaniju, veoma je važno kontinuirano ulaganje u razvoj zaposlenih, jer se kroz zaposlene kreira organizaciona kultura i klima koja će joj, dugoročno gledano, donijeti stabilan rast i razvoj.

Nakon treninga na temu „Liderske vještine“, koji je od 02.oktobra do 04.novembra prošle godine uspješno prošlo oko 100 članova menadžmenta iz naše kompanije, na inicijativu Sektora za ljudske resurse CEDIS-a, koji nastoji da dodatno poboljša njihove komunikatorske i menadžerske vještine i kompetencije, ponovo je od 29. marta do 27. aprila za njih u Budvi organizovan dvodnevni trening na temu „Upravljanje vremenom i stresom“. Trening program podgoričke kompanije ID faktor koncipiran je tako da učesnici obuke ovladaju posebnim vještinama upravljanja vremenom i stresom radi postizanja što boljih rezultata u radu sa ciljem da svako predavanje i svaka interakcija utiču na zaposlene na pokretački način.

Učesnici projekta su bili veoma aktivni, posvećeni, spremni za rad, usvajanje i unapređenje vještina.

Koliko im je značio dvodnevni seminar i koliko će im to koristiti u daljem radu pitali smo neke od učesnika.

LIDIJA MILJEVIĆ: Stres na poslu danas je uobičajen i sa njim se, prije ili kasnije sustetne svaki zaposleni, bez obzira na zanimanje i radno mjesto, jer živimo u vremenu u kojem su novac, sticanje profita i ekonomska moć temeljne vrijednosti kojima se sve podređuje. Stoga je dobro naučiti kako ga iskontrolisati, što može samo da koristi i nama i našim kolegama.

Ovakav vid treninga veoma je važan i koristan. Kroz kvalitetnu komunikaciju i rad u grupi otvara se prostor za nove ideje i lakše rješavanje problema, pošto na treninzi-

ma ljudi dijele svoje iskustvo i znanje i i na taj način uče kako da kontrolišu emocije, jer nekontrolisana emocija vodi u stres.

IVAN BRAJOVIĆ: U savremenim uslovima poslovanja zaposleni moraju biti u stanju da se lako prilagode svakoj situaciji i da svakodnevno uče da bi bili uspješni. Stoga je i ova obuka, kao i prethodna, bila vrlo korisna za nas. Reći ću Vam da sam po povratku na posao odmah bio u prilici da provjerim i primijenim određene sugestije sa obuke pošto me je sačekalo mnoštvo problema koje je trebalo hitno riješiti. Već poslije 10-tak minuta i meni i mojim kolegama sve je izgledalo lakše i brzo smo pređali probleme po prioritetima. Tako smo ih i rješavali. Moram napomenuti da svakodnevno koristim i ostale

antistres metode koje sam na seminaru naučio.

DRAGOLJUB KREZOVIĆ: U našem poslu uobičajeno je da imamo mnogo obaveza i redovnih i vanrednih zahtjeva, a sve to troši i opterećuje. Smatram da je ovako organizovana obuka u potpunosti opravdala svoj cilj. Naime, kad redovne obaveze i dodatne prijave o događajima prepune čašu, svaka smjernica kako se opustiti i relaksirati je dobrodošla. Za to često nemamo vremena, ne stignemo ni da razmišljamo o opuštanju. Obuka nam je i te kako ukazala na greške koje pravimo i skrenula pažnju na to da u svemu što se dešava i što nas okružuje jedan zračak svjetlosti čeka i na nas. Predavači su nas, u stvari, podsjetili na ono što smo znali ali smo u naletu obaveza zaboravili, a to je da čak i najveće obaveze ostavljaju mjesta za trenutak opuštanja.

ALMAS ČEKIĆ: Da bismo svoj posao radili na najefektivniji način, moramo biti otvoreni za stalnu edukaciju, treninge i usavršavanje. Za mene je ovaj trening bio jedno lijepo i zanimljivo iskustvo, jer smo čuli dosta korisnih informacija i naučili neke nove stvari koje će nam pomoći da bolje isplaniramo vrijeme i da ostvarimo veći učinak. Sada smo u stanju i da se u ovom izazovnom vremenu lakše izborimo sa svakodnevnim stresom koji

definitivno nije dobar ni za nas ni za posao. Vrlo korisne bile su i vježbe jer su zahtijevale visok nivo koncentracije koja je ključna i u obavljanju posla.

Pored toga, dobro je i što smo se bolje upoznali i družili sa kolegama, rasterećeni od svakodnevnih poslovnih obaveza.

Drago mi je što obuke i treninzi polako postaju lijepa tradicija.

RADA RABRENOVIĆ: Bilo je vrlo interesantno, sadržajno i korisno. To su dva dana upoznavanja i druženja sa kolegama sa kojima nemamo puno poslovnog kontakta, ili se nijesmo ni poznavali.

Dobro je naučiti kako postaviti prioritete i kako upravljati stresom, uz tehnike koje pomažu u tom procesu (meditacija, sport, masaža, molitva, svjesnosti o postojanju "sada i ovdje" i sl.). Dodatno znanje o kontroli emocija zarad sopstvenog boljeg funkcionisanja uvijek dobro dođe. Počnemo da na jedan drugačiji način posmatramo i sebe i svoje reakcije na situacije, a to ovu obuku zaista čini posebnom.

Posebne pohvale za interaktivan način učestvovanja, rad u grupama i na primjerima.

Podrška Akcionom danu

Srednjoškolci zaradili dnevnicu u CEDIS-u

Crnogorski elektrodistributivni sistem je i ove godine podržao Akcioni dan Unije srednjoškolaca Crne Gore, kada je skoro 400 srednjoškolaca dobilo priliku da se upozna sa poslovima u privatnom i javnom sektoru. Projekat je realizovan 04. maja, i to na teritoriji opština Bar, Podgorica i Bijelo Polje.

CEDIS je ugostio 13 srednjoškolaca iz Podgorice i Bijelog Polja koji su tog dana zaradili dnevnicu u našoj kompaniji. Četvoro učenika sa društvenih smjerova radilo je u Sektoru za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije, njih šestoro sa smjera elektrotehnika u Srednjoj elektrotehničkoj školi "Vaso Aligrudić" dnevnicu je zaradilo u Sektoru za upravljanje mrežom i Sektoru za mjerenje, a troje je bilo na radu u Bijelom Polju. Učenici koji su radili u Podgorici obišli su sektore upravljanja i mjerenja u TS „Podgorica 5“, gdje su im zaposleni u TS i Dispečerskom centru, kao i u AMM službi, na pristupačan način objašnjavali proces rada u trafostanici, tehničke detalje spoljašnjeg dijela postrojenja, kako funkcionišu i kako se uvode u sistem nova elektronska brojlara. Naši zaposleni, kao dobri domaćini, odgovorili su i na sva pitanja vidno zainteresovanih učenika koji nijesu krili oduševljenje zbog mogućnosti da kroz praksu nauče nešto novo i da osjete radnu atmosferu i uslove rada koji ih očekuju nakon što završe školovanje.

VAŽNO ISKUSTVO

Učenik Elektrotehničke škole, **Vuk Miličković**, vrijeme provedeno u CEDIS-u smatra veoma značajnim iskustvom.

-Od CEDIS-ovih stručnjaka saznao sam puno korisnih stvari o kojima učim u školi, ali sve je mnogo drugačije kada to vidimo na licu mjesta. Posjetili smo postrojenje o kojem nijesmo praktično ništa znali. Čak smo odigrali

i kviz znanja koji je upriličio Sektor za upravljanje mrežom da bismo, na kraju, provjerili koliko smo naučili. Zadovoljni smo kako je sve proteklo, a ja već znam da ću se baviti energetikom u kojoj je i dobar dio moje porodice.

Njegov drug, takođe učenik Elektrotehničke škole, **Branislav Vuksanović**, zadovoljan je zbog prilike da Akcioni dan provede u CEDIS-u.

-Najviše mi se sviđela radna atmosfera. Iako je posao

izuzetno odgovoran, ljudi su opušteni, dobronamjerni i spremni da bezrezervno prenesu znanje. Uz to, svi pokazuju veliku efikasnost i sve urade na pravi način. Ja sam i inače namjeravao da upišem Elektrotehnički fakultet, sada sam još sigurniji u taj svoj izbor, a možda baš u CEDIS-u započnem svoju radnu karijeru.

I **Bojanu Popoviću** mnogo se dopao način rada u CEDIS-u.

-Sada sam još bliže odluci da upišem baš energetiku. Oduševljen sam gostoprimstvom u CEDIS-u, pristupom radu, koliko su svi pozitivni i voljni da nas nauče što više i da nam ispričaju sve zanimljivosti ovoga posla. Naročito mi se svidjelo kod dispečera koji rade izuzetno odgovoran posao jer od njih zavise čak i životi ljudi na terenu. Shvatio sam da je to posao u kojem greške nije su dozvoljene.

Damir Maljević srećan je što ga je zapao baš CEDIS koji je najznačajnija kompanija za njih energetičare.

-Imali smo priliku da se upoznamo sa osnovnom djelatnošću kompanije koja se bavi distribucijom električne energije i da naučimo dosta važnih detalja. Posebno zanimljivo bilo je vidjeti spoljašnje postrojenje i čuti priču o transformaciji električne energije, odnosno sve to uživo vidjeti. Još se nijesam odlučio za buduće zanimanje, ali ću poslije ovoga dobro razmisliti da ne bih donio pogrešnu odluku.

I **Andeli Obradović** koja nije iz Elektrotehničke škole, u CEDIS-u je bilo vrlo zanimljivo.

-S obzirom da želim da studiram prava, najinteresantnije mi je bilo slušati o regulativi po kojoj CEDIS posluje, ali i o AMM sistemu koji je najsavremeniji sistem mjerenja potrošnje električne energije i sigurno je da ću ovu posjetu dugo pamtit. Oduševljena sam što su meni, kao nekome ko nema nikakva prethodna znanja iz ove oblasti, strpljivo objasnili sve što me je zanimalo.

Šef Službe za korporativne komunikacije u CEDIS-u, **Marija Jovović**, istakla je da je Crnogorski elektrodistributivni sistem i ove, kao i prošle godine, rado podržao akciju Unije srednjoškolaca.

-To je veoma dobra prilika da učenicima srednjih stručnih škola omogućimo da se upoznaju sa praktičnim radom u velikim kompanijama kao što je CEDIS. Bilo nam je zadovoljstvo da ugostimo 13 učenika u Podgorici i

Bijelom Polju, koji su imali priliku da ih ljudi iz struke upoznaju sa procesima upravljanja i mjerenja u elektrodistributivnom sistemu. Nadamo se da će današnji dan imati uticaja na izbor njihovog budućeg profesionalnog opredjeljenja, a možda neki od njih budu i dio CEDIS-ovog tima. Mi ćemo i u narednom periodu biti uz Uniju srednjoškolaca i podržavati ovakve akcije – zaključila je Jovović.

Andrea Mićanović, predsjednica Upravnog odbora Unije srednjoškolaca Crne Gore, kazala je da su ove godine, zbog interesovanja i poslodavaca i srednjoškolaca, projekat realizovali u sve tri regije.

-Projekat, sa jedne strane, omogućava srednjoškolcima da pored stečenih teorijskih znanja, kroz praksu nauče i nešto novo, a sa druge podstiče društvenu odgovornost kompanija, odnosno poslodavaca u Crnoj Gori. Jednako značajan aspekt Projekta je što jača kapacitete učeničkih parlamenata jer će sav novac, koji srednjoškolci prikupe za svoj rad, ići u poseban fond naše organizacije iz kojeg ćemo finansirati projekte učeničkih parlamenata srednjih škola – istakla je Mićanović.

A u bjelopoljskoj opštini naša kompanija ugostila je učeničke Srednje mješovite škole.

-Polaznici projekta su posjetili i upoznali se sa funkcionisanjem trafostanica 35/10 kilovolti u Regionu 6. Obišli smo i malu hidroelektranu (mHE) „Bistrica“, gdje smo učeničke upoznali sa proizvodnjom struje iz obnovljivih izvora energije. Nadam se da im je danas kod nas bilo zanimljivo i da su nešto i naučili – kazao je **Miloš Dragić**, šef Službe za upravljanje mrežom Regiona 6.

CEDIS podržao meč šampiona

Izvanredna promocija crnogorskog šaha

Crnogorski elektrodistributivni sistem, kao kompanija u kojoj je društveno odgovorno poslovanje značajan dio njene korporativne strategije, pružio je finansijsku potporu organizaciji spektakularnog prijateljskog meča od šest partija između velemajstora Nikole Đukića koji je već desetak godina najbolji crnogorski šahista i bivšeg prvaka Evrope, Zdenka Kožule iz Hrvatske. Meč šampiona igrao se od 05. do 11. aprila u „The Capital Plaza“ centru u Podgorici, a šahovski sladokusci posle mnogo godina dobili su priliku da prisustvuju duelu na jednom tako visokom nivou.

Meč se, osim u cilju promocije šaha, igrao i u sklopu najave amaterskog prvenstva Evrope u Nikšiću (u junu), te Evropskog školskog kupa, u oktobru u Budvi, a završen je pobjedom hrvatskog velemajstora rezultatom 3,5:2,5.

Velemajstor Nikola Đukić je, inače, već desetak godina najbolji crnogorski šahista. Sedmostruki je prvak Crne Gore i pouzdana čelna tabla reprezentacije od momenta od kada se Crna Gora samostalno pojavljuje na najvećim svjetskim šahovskim smotrama. Postigao je niz značajnih pobjeda protiv igrača koji pripadaju samom vrhu svjetskog šaha i odlično nastupao na brojnim jakim međunarodnim turnirima širom Evrope. Na nedavno završenom prvenstvu Evrope postigao je jedan od najboljih pojedinačnih rezultata, osvojivši 33. mjesto sa perfomans rejtingom od 2681.

Velemajstor Zdenko Kožul je postao prvak starog kontinenta na 7. Prvenstvu Evrope u Turskoj 2006. godine, a dvije godine ranije na Svjetskom prve-

nstvu u Tripoliju u Libiji plasirao se među 16 najboljih svjetskih igrača.

Ovakav meč je izvanredna promocija crnogorskog šaha, što je CEDIS prepoznao i podržao.

Đukić je za naš bilten izjavio da se nada da je ovaj događaj ispunio očekivanja ljubitelja igre na 24 crno bijela polja, pošto su bili u prilici da prate veoma uzbudljiv meč.

-Obojica smo vrlo borbeni igrači i u svakoj partiji vodila se borba do poslednjih granica. Ovakvu manifestaciju doživljam kao odličnu priliku za promovisanje šaha u Crnoj Gori, a i za mene je to bila dobra prilika da steknem novo iskustvo u meču sa tako velikim protivnikom – kazao je Đukić.

Jovan Milović, šef Službe za planiranje, kontrolu i izvještavanje u CEDIS-u, kao kordinator Šahovskog saveza Crne Gore za međunarodne odnose, istakao je da su sportski događaji visokog kvaliteta, kao što je bio meč velemajstora Kožul Đukić, ne samo izvanredna prilika za promociju šaha, nego i izvanredan sportski događaj, jer smo pratili veoma uzbudljiv duel u kojem je naš najbolji šahista odmjerio snage sa znatno iskusnijim VM iz Hrvatske.

-Želim da pohvalim rad Šahovskog saveza CG koji će ove godine organizovati Evropsko Ametersko prvenstvo u Nikšiću, kao i Evropski školski kup, što je izvanredna prilika za promociju države sa sportskog i turističkog stanovništva. Takođe zahvaljujem našoj kompaniji koja je prepoznala važnost ovakve sportske manifestacije i finansijski pomogla organizaciju meča – istakao je Milović.